

GÖTEBORGARE TYCKTE BÄTTRE OM SINA LOKALPOLITIKER FÖRR I TIDEN

SÖREN HOLMBERG

Sammanfattning

Göteborgska lokalpolitiker rosar inte marknaden när det gäller kännedom och popularitet. De är förhållandevis anonyma och föga uppskattade. Och det har inte blivit bättre över tid, snarare tvärtom. Dagens ledande kommunpolitiker i Göteborg är mindre kända och mindre populära än sina föregångare för tjugo-tjugofem år sedan. Det visar de årliga SOM-undersökningarna. Ett lysande undantag finns. Det är Göran Johansson (S). Han hade rekordhöga kännedoms- och popularitetsresultat under de många åren vid makten i Göteborg. Göran Johansson var kommunstyrelsens ordförande i Göteborg 1988–1991 och 1994–2009.

Sverige är en av de mest partiorienterade demokratierna i västvärlden. Partisammanshållningen är mycket hög när valda politiker fattar beslut i riksdag och kommunala församlingar. Och väljarna röstar också i allt väsentligt på partier, inte på enskilda kandidater. Den svenska representativa demokratin är baserad på politiska partier – inte på starka ledare eller individuella representanter.

I engelskspråklig litteratur brukar den svenska modellen benämnas *Responsible Party Model* (Thomassen, 2020). Partier med tydliga program som medborgarna kan välja mellan i allmänna val är grundbultarna i den representativa demokratin. Det betyder att partierna och deras ideologier och ståndpunkter måste vara välkända och därtill uppskattade för att systemet skall fungera tillfredställande.

Om partiernas valda representanter är kända och populära bland väljarna är däremot mindre viktigt. I en partibaserad demokrati skall partierna vara kända och helst också populära. Partiernas individuella företrädare kan vara mer anonyma men trogna arbetare i politikens trädgård. Dock, det behöver naturligtvis inte vara en nackdel om valda representanter är välkända och uppskattade. Det kan underlätta kommunikation med väljare och därtill bidra till ett individuellt ansvarsutkrävande. Men det centrala är att mesta ljuset riktas på partierna, och inte på enskilda politiker.

När vi i det följande skall se på hur kända och populära göteborgska lokalpolitiker är och har varit under de senaste tjugofem åren, är det alltså inte en av demokratiens mest väsentliga frågor som kommer att studeras. Men något relevant är det. Och ett visst underhållningsvärde kanske berättelsen om mer eller mindre kända

och populära göteborgspolitiker har. Åtminstone för sifferbitande göteborgare i jubileumstid.

Vår undersökningsteknik har varit densamma i alla västsvenska SOM-studier sedan starten 1994. Ett urval ledande lokalpolitiker i Göteborg har valts ut – oftast en för varje parti i fullmäktige – och presenterats för svarspersonerna i de årliga SOM-undersökningarna. Politikerna identifieras enbart med för- och efternamn utan partibeteckningar. De svarande får sedan uppge om de känner till de efterfrågade personerna, och – för dem de uppger sig känna till – ange hur mycket de ogillar eller gillar dem. Svarsskalan har elva skalsteg från -5 (ogillar) över +/- 0 till +5 (gillar). I analyserna har vi multiplicerat resultaten med tio för att förenkla läsningen. Popularitetsskalan varierar då mellan -50 (max ogillande) till +50 (max gillande).

Något minskad kännedom

Svenska folket är inte obekant med sina hövdingar. Partiledarna är mycket välkända med kännedomssiffror kring eller över 90 procent, om de inte är helt nya i ämbetet (Oleskog Tryggvason, Oscarsson & Wessman, 2021). Ledande statsråd som finans- och utrikesministrar är också oftast mycket kända (Oscarsson & Holmberg, 2016). Men sedan blir det snabbt sämre. Ledamöter i riksdagen har över tid tappat påtagligt i kännedom bland väljarna. Resultaten 2018 var nere på snitt under 30 procent av väljarna som kunde namnge någon riksdagsledamot från den egna valkretsen (Oscarsson & Holmberg, 2020). Motsvarande andel var över 60 procent i valen 1956 och 1960. Bland politiker med kännedom enbart bland minoriteter finns också regionala och lokala förtroendevalda (Holmberg, 2013).

I tabell 1 redovisas hur stor andel av göteborgarna som vid varje tidpunkt känt till ledande politiker i Göteborg. Resultaten presenteras först för samtliga boende i Göteborg och sedan bland partiets egna sympatisörer.

Resultaten i tabell 1 avslöjar mycket tydligt sanningen om föga kända lokalpolitiker. En stor majoritet av ledande göteborgska kommunpolitiker (oftast partiernas gruppleddare) under perioden 1994–2020 var kända av blott en minoritet av väljarna (80 procent). Det var alltså enbart nio av totalt fyrtiosex undersökta politiker (20 procent) som kunde stoltsera med att vid åtminstone något mätillfälle vara kända av en majoritet göteborgare. Ett föga imponerande resultat, speciellt med tanke på att undersökningsmetod med stor sannolikhet ger upphov till överdrivet höga kännedomsresultat. Om vi skulle lyckas få med ej-svarande personer i undersökningen skulle kännedomssiffrorna med stor säkerhet bli lägre. Människor i bortfallet är med stor sannolikhet i genomsnitt mindre intresserade och politiskt kunniga än de som ställer upp och svarar i SOM-studier.

Tabell 1 Kännedom om ledande politiker i Göteborg bland samtliga boende i Göteborgs kommun, 1994–2020 (procent)

Politiker (parti)	Andel bland samtliga																										
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016	2018	2020				
Göran Johansson (S)	79	82	81	75	85	75	75	80	74	75	72	76	83	77	81	74	-	-	-	-	-	-	-	-			
Anneli Hultén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52	60	63	66	69	69	-	-	-	-			
Johnny Magnusson (M)	69	66	61	56	63	56	56	56	-	-	-	-	-	-	-	-	57	59	65	56	57	59	-				
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47	51	57	-				
Ann-Sofie Hemansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40	47	46	49	47	52	-	-	-	-	-	-				
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	-	-	32	34	38	37	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Margita Björklund (L)	44	50	44	43	48	44	47	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Rune Zachrisson (L)	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Jonas Rainsgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	43	49	44	46	49	-				
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39	38	49	45				
Kia Andersson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	14	12	21	24	24	26	27	35	36	48	47	-	-	-	-				
Theo Papatoannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	38	47	39	-	-	-	-				
Helene Odenjurg (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	25	30	30	29	33	34	41	45	41	42	43				
Claes Roxbergh (MP)	42	43	33	28	38	33	36	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41				
Kerstin Svensson (S)	32	39	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Jørgen Fogelklou (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Mats Pihlén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	27	37	-	-	-	-	35				
Ulf Kamme (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	31	37	-				
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Daniel Beremar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	27	34	35				
Karin Plejel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32				
Axel Josefsson (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35				
Roger Andreasson (V)	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31				
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	28	24	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Jan-Ake Ryberg (V)	-	26	18	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Claes Westberg (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Claes Westberg (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Emmyly Bonfors (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Ture Jacobsson (KD)	22	24	18	16	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22				
Eva Selin (C)	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Jonas Attenius (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Sina Svensson (FI)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	23	20	-	-	20	18	22	23				
Eva Olofsson (V)	-	-	-	-	-	-	-	20	15	17	18	20	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Alvar Persson (C)	-	22	17	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Anne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	21	-	-	-	-	-				
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	-	-	-	21	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Lars Hensson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	19	-				
Erik Lihander (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	20	16	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Carina Liljeström (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	12	10	10	16	18	15	17	18	20	-	-	-	-	-	-				
Elisabeth Lann (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19				
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	15	16	17	-	-	-	-	-	-				
Anders Flänking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	16	-	-	-	-	-	-	-				
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	12	14	14	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-				

Kommentar: Frågan lyder: "Var skulle du personligen vilja placera några kommunala politiker i Göteborg på nedanstående skala?". Resultaten visar andelen göteborgska svarspersoner som kryssat för någon grad av sympati på en ogillar-gillar-skala mellan -5 och +5 men inte de som kryssat för "personen är okänd för mig". Procentbasen är definierad som samtliga personer som besvarat enkäterna i Göteborg. Ett "-" anger att politikerna i fråga inte ingick i det årets studie medan en "-" anger att antalet svarspersoner är mycket begränsat. Partisympatierna har mätts med hjälp av en fråga om bästa parti alternativt en fråga om bästa parti i rikspolitiken; bästa parti i Göteborg 2016–2020. Antal svarspersoner är omkring 1 600 åren 1994–2015 och cirka 2 500 åren 2016–2020.

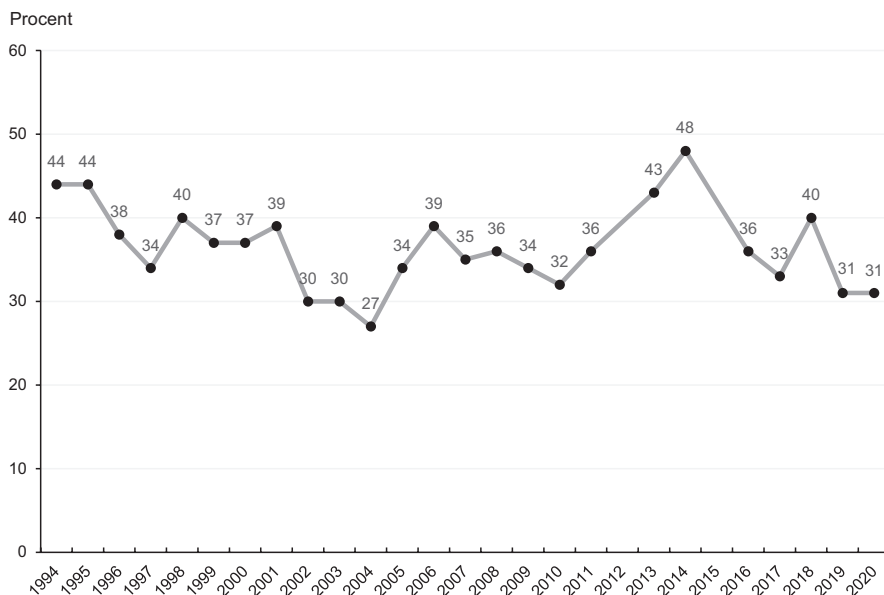
Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna 1994–2011, 2013–2014 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2020.

Tabell 1 forts. Kännedom om ledande politiker i Göteborg bland partiets egna sympatisörer, 1994–2020 (procent)

Politiker (parti)	Andel bland partiets egna sympatisörer																										
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016	2017	2018	2019	2020		
Göran Johansson (S)	83	84	85	83	83	76	76	79	75	79	80	76	80	77	81	73	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Anneli Hultén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	62	61	63	64	-	-	-	-	-	-	
Johnny Mognusson (M)	78	74	68	66	71	65	67	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	87	76	75	78	70	-	-		
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52	52	55	-	-		
Ann-Sofie Hermansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Jan Heilberg (M)	-	-	-	-	-	37	42	48	48	56	55	45	58	52	61	56	62	-	-	-	-	-	-	-	-		
Margita Björklund (L)	52	54	52	54	56	57	69	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Rune Zachrisson (L)	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	50	64	49	53	50	-	-		
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38	39	55	-	-	76	85	88		
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	13	21	29	22	23	18	41	38	39	55	-	-	-	-	-		
Kia Andersson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Theo Papapanou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	31	40	46	36	47	45	53	63	69	67	52	64	60		
Helene Odehjärning (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Claes Roxberg (MP)	30	39	27	27	45	35	42	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Kerstin Svensson (S)	35	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Jørgen Fogelklou (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	31	46	-	-	57	52	46		
Ulf Kamme (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	-	-	-	-	-	-	26	29	39	-	-		
Daniel Bernmar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	30	47	43	46		
Karin Fløjel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Åxel Josefsson (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Roger Andersson (V)	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37		
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	28	29	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Jan-Ake Ryberg (V)	-	-	28	24	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Claes Westberg (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	50	-	-		
Emmyly Bönfors (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	20	25	30		
Ture Jacobsson (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Eva Selin (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Jonas Attenius (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Sina Svensson (FI)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34		
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	33	28	54*	23*		
Eva Olofsson (V)	-	-	-	-	-	30	19	20	29	30	16	16	25	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Alvar Persson (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Anne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Solveig Lindström (S)	-	-	-	24	25	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	27	-	-	-		
Lars Hansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	30	-	-		
Erik Lithander (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	29	18	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	11	9	27	24	25	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Elisabeth Lann (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Ann-Mari Johansson (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23		
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Mats Brämström (C)	-	-	-	-	-	12	11	20	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		

I senaste mätningen 2020 kan ingen göteborgspolitiker noteras för ett kännedomsresultat över femtio procent. Samtliga var endast kända av minoriteter bland medborgarna i Göteborg. Mest känd är Martin Wannholt (D) med 45 procent, tätt följd av Helene Odenljung (L) med 41 procent. Wannholt och Odenljung är också de mest kända politikerna bland de egna sympatisörerna med 88 respektive 60 procents kännedom. I botten med låga 21 procent kännedom återfinns Elisabeth Lann (KD), men också FI:s Stina Svensson (22 procent). Socialdemokraternas nye ledare Jonas Attenius har inte mycket bättre kännedomsiffror (24 procent). Anmärkningsvärt är också att Kommunstyrelsens nye ordförande Axel Josefsson (M) är så okänd. Hans kännedom är endast 31 procent. Det är den överlägset sämsta kännedomen för någon ledare för Kommunstyrelsen sedan SOM började mäta för snart trettio år sedan. Ordförande Göran Johansson (S) uppnådde nästan partiledarnivå i kännedom, som högst 85 procent 1998. Två andra styrelseordförande Johnny Magnusson (M) och Anneli Hulthén (S) hade som bäst en kännedom på 69 procent. Den mer sentida ordföranden Ann-Sofie Hermansson (S) var något mindre bekant för göteborgarna. Hennes högsta kännedomsiffra var 57 procent år 2018. I jämförelse med dessa resultat är Axel Josefssons hittillsvarande toppsiffra 31 procent remarkabelt låg. Hans kännedom år 2020 är också relativt låg bland moderaternas sympatisörer (37 procent), men flera andra politiker, dock med mindre ledande positioner än kommunstyrelsens ordförande, uppvisar lägre kännedom bland sina sympatisörer.

Figur 1 Kännedom om lokala Göteborgspolitiker 1994–2020 (genomsnitt, procent)

Kommentar: Resultaten är genomsnittlig kännedom för ledande lokalpolitiker i Göteborg. Data hämtad från SOM-undersökningar. Se vidare tabell 1. **Källa:** De västsvenska SOM-undersökningarna 1994–2011, 2013–2014 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2020.

Medeltalet för göteborgspolitikernas kännedom 2020 är 31 procent – en historiskt låg siffra, men inget bottenrekord. I SOM-undersökningen 2004 var den genomsnittliga kännedomen endast 27 procent, högst bekantskap kan noteras för valåret 2014 med ett genomsnitt på 48 procent. Sett över alla mätningar sedan första studien 1994, kan en svagt nedåtgående trend iakttagas i politiker-kännedomen (se figur 1). Snittkännedomen åren 1994–1996 var 42 procent att jämföra med 34 procent för åren 2018–2020 – en minskning med åtta procentenheter.

En fem-i-topplista över Göteborgs mest kända lokalpolitiker under vår tjugofem-åriga undersökningsperiod visar föga överraskande att den toppas av ordförande för Kommunstyrelsen och av politiker från de två stora partierna Socialdemokraterna och Moderaterna (se tabell 2). Klar 1:a är Göran Johansson (S) med moderat Johnny Magnusson på plats 3. Den ende icke-ordföranden är 4:e placerade David Lega från det mindre partiet Kristdemokraterna. Han kännedomsresultat på 65 procent sticker verkligen ut. Andra KD-politiker som vi mätt genom åren har som bäst uppnått en kännedom på 24 procent (Ture Jacobsson, 1995).

Tabell 2 Mest kända lokalpolitiker i Göteborg 1994–2020 (procent)

1	Göran Johansson (S)	85 procent	1998
2	Anneli Hulthén (S)	69 procent	2013
3	Johnny Magnusson (M)	69 procent	1994
4	David Lega (KD)	65 procent	2014
5	Ann-Sofie Hermansson (S)	57 procent	2018

Kommentar: Andel göteborgare som uppger att de känner till respektive politiker. Se vidare tabell 1.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna 1994–2011, 2013–2014 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2020.

I botten på kännedomslistan i en enskild mätning återfinns två KD-politiker, Carin Liljesand med 10 procentens kännedom 2004 och Lars Eklund med 12 procent 1999, samt miljöpartisten Kia Andreasson i början på hennes karriär 2004 med 12 procent.

Också något minskad popularitet

Man skulle kunna tro att förhållandevis okända politiker skulle kunna vara populära bland de få som känner till dem. Men så är det inte. Ej heller finns det ett generellt samband mellan hög kännedom och hög popularitet (Holmberg, 2016).¹ Den mest kände göteborgspolitikern Göran Johansson (S) är visserligen också den mest populära (+24 år 1995), men flera andra med hög kännedom har vid olika mättillfällen uppvisat negativa popularitetssiffror – Johnny Magnusson (M) -1 år 1994, Anneli Hulthén (S) -8 år 2014 och Ann-Sofie Hermansson (S) -4 år 2018 (se tabell 3).

Tabell 3 Populära och mindre populära Göteborgspolitiker, bland samtliga boende i Göteborgs kommun 1994–2019 (medeltal)

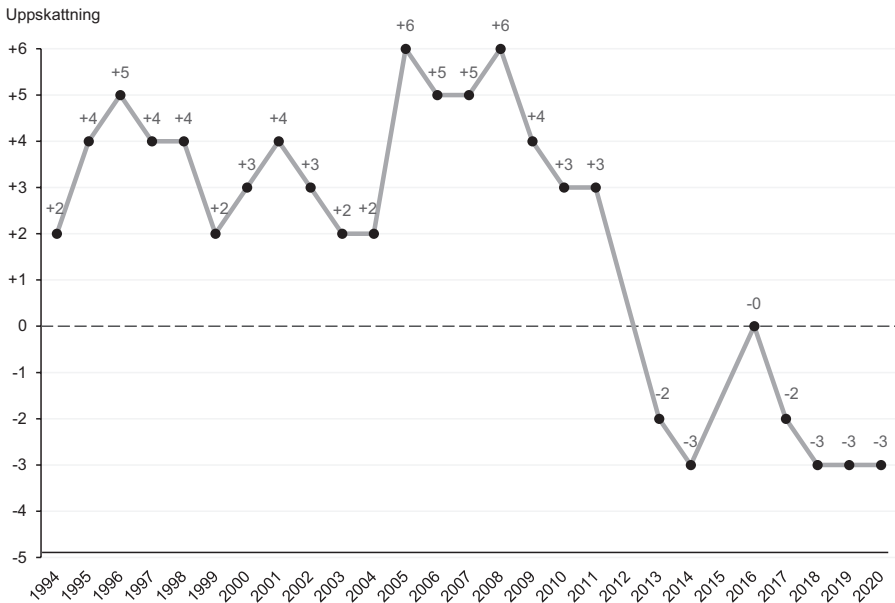
Politiker (parti)	Andel bland samtliga																									
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2016	2017	2018	2019	2020	
Göran Johansson (S)	+17	+24	+19	+14	+10	+9	+14	+16	+10	+8	+12	+19	+22	+19	+21	+18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anneli Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+11	+12	+13	+7	-2	-8	-	-	-	-	-	-
Johnny Magnusson (M)	-1	+4	+5	+7	+7	+5	+7	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	+11	+6	+7	+5	+4	+3	-	-	-	
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+3	+2	-4	-	-	-	-
Ann-Sofie Hermansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	-	+3	+3	+4	+4	+5	+9	+6	+5	+8	+6	+9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Margita Björklund (L)	+3	+5	+8	+8	+8	+8	+9	+7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rune Zackrisson (L)	-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+6	+3	+1	+1	0	-2	-	-	+4
Martin Wannholt (D)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+7	+3	-	-	-	-
Kia Andersson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	-3	-3	-2	-3	-2	-3	0	-4	-11	-16	0	-1	-	-	-	-
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+3	+6	+5	+4	+7	+5	+1	+5	+4	+4	+4	+3	+1	+1
Helene Öderljung (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Claes Rödeberg (MP)	-1	-1	+0	-2	-0	-5	-4	-5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kerstin Svensson (S)	+1	+1	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jørgen Fogelklou (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-2	-3	-	-	-	-	-	-18
Ulf Kamme (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daniel Bermmar (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	+3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Axel Josefsson (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Roger Andersson (V)	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	-1	+0	-	-	-	+1	-2	-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Ake Ryberg (V)	-	+2	-1	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Claes Westberg (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emmyly Bönfors (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ture Jacobsson (KD)	-2	+0	+0	+1	+3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva Selin (C)	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Attenius (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Silva Svensson (F)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	+3	+2	-1	+1	+4	-	-4	-13	-6	-	-	-	-2	-4	-3	-2	-	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	-	-	+2	+1	-2	+1	+3	-1	+1	+4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	-0	+2	-0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	-2	-1	+2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Hansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+1	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erik Lithander (L)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	+3	+2	+3	+5	+3	+4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Elisabeth Lann (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	-	+1	-	-	-	-	-	-	-	+0	+1	-1	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-3
Manie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brämström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kommentar: Frågan lyder: "Var skulle du personligen vilja placera några kommunala politiker i Göteborg på nedanstående skala?". Resultaten visar medeltalsvärden (gångar 10) på en gillar-ogillar-skala med värden mellan -5 och +5. Egna partiets sympatisörer har precis som i tabell 1 definierats med hjälp av svaren på en fråga om bästa parti. En asterisk (*) indikerar för få svarspersoner. Politikerna i tabellen har rangordnats efter graden av kännedom (jfr tabell 1). **Källa:** De västsvenska SOM-undersökningarna 1994–2011, 2013–2014 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2020.

När man skärskådar alla låga och negativa popularitetsresultat i tabell 3 kan man lätt få intrycket att göteborgspolitiker är ovanligt lite uppskattade. På vår popularitetsskala mellan -50 till +50 är det endast tolv personer som någon gång uppnått en modest popularitet på +5 eller högre (26 procent). Det är klart fler som någon gång fått erfara ett popularitetsutfall på den negativa minussidan. Det har hänt för trettio ledande göteborgspolitiker sedan 1994 (65 procent). I den senaste mätningen 2020 kunde endast tre politiker uppvisa plusresultat – Martin Wannholt (D) och Jonas Attenius (S), båda med +4, samt Helene Odenljung (L) med +1. Övriga sju ledande lokalpolitiker fick övervägande negativ uppskattning, Kommunstyrelsens ordförande Axel Josefsson (M) hamnade exempelvis på låga -4. Mest ogillad var Sverigedemokraternas Jörgen Fogelklou med -18.

Men så exceptionellt impopulära är kanske trots allt inte de göteborgska lokalpolitikerna. Åtminstone inte jämfört med partiledarna i rikspolitiken. Snittpopulariteten för göteborgspolitikerna 2020 är densamma som för partiledarna (Oleskog, Oscarsson & Wessman, 2021). Ett inte imponerande resultat på -4 i båda fallen. Varken Göteborg eller Sverige har särskilt uppskattade politiska ledare idag.²

Figur 2 Ledande lokala Göteborgspolitikers popularitet 1994–2020 (genomsnitt på en mätskala)

Kommentar: Uppskattningen kan variera mellan - 50 (ogillar) till +50 (gillar). Resultaten är genomsnitt för ledande lokalpolitiker i Göteborg. Se vidare tabell 3.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna 1994–2011, 2013–2014 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2020.

Sett över tid har göteborgspolitikerna blivit något mindre populära. Genomsnittsuppskattningen var övervägande positiv från första mätningen 1994 fram till 2011. Resultaten pendlade mellan +2 till +6. Därefter har sittpopulariteten hela tiden varit på minussidan med resultat mellan -0 till -3 (se figur 2). En uppenbar förklaring är striden om Västlänken (tågbanan under Göteborg), som en opinionsövertikt bland göteborgare var emot 2014 och åren därefter, men som stöddes och genomfördes av en majoritet i fullmäktige (Andersson & Oscarsson, 2017, Solevid & Arkhede, 2017, Andersson, Oscarsson & Solevid, 2018).³

Den långsiktiga nedgången i popularitet sedan mitten av 1990-talet återfinns för representanter för samtliga partier – mest tydligt för Socialdemokraterna där den populära Göran Johansson var svårersättlig.⁴

Ranglistan över Göteborgs mest populära lokalpolitiker under de senaste tjugofem åren toppas ohotad av Göran Johansson (S) med resultatet +24 år 1995. Hans efterträdare som ledare för Kommunstyrelsen Anneli Hulthén (S) kommer 2:a med +13 år 2011 (se tabell 4). Därefter på platserna tre till fem placerar sig tre borgerliga politiker – David Lega (KD), Jan Hallberg (M) och Margita Björklund (FP).⁵

Tabell 4 Mest populära lokalpolitiker i Göteborg 1994–2020 (medelvärden)

1	Göran Johansson (S)	+24	1995
2	Anneli Hulthén (S)	+13	2011
3	David Lega (KD)	+11	2011
4	Jan Hallberg (M)	+9	2005
5	Margita Björklund (FP)	+9	2000

Kommentar: Mätskalan kan variera mellan -50 (ogillar) till +50 (gillar). Se vidare tabell 3.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna 1994–2011, 2013–2014 och SOM-undersökningen i Göteborg 2016–2020.

Göteborgska lokalpolitiker – oftast anonyma och inte särskilt uppskattade

Den svenska partibaserade demokratin står och faller inte beroende på om valda politiker är kända och populära. Men det är så klart tråkigt att Göteborgs kommunpolitiker är förhållandevis okända och därtill föga uppskattade. Och att det blivit sämre. Ledande lokalpolitiker i Göteborg är mer anonyma och mindre populära idag än för tjugo-tjugofem år sedan.

Ett inte så roligt besked att leverera så här inför jubileumsfesten. Som Claes Eriksson i Galenskaparna brukar säga: ”Det var inte bättre förr. Det är värre nu.” (Eriksson, 1991).

Noter

- ¹ Kännedom har inget samband med popularitet när vi prövar det bland *samtliga* svarande. Ökad kännedom leder heller inte till ökad uppskattning i dynamiska analyser. Dock bland politikernas *egna väljare* finner vi ett samband mellan kännedom och popularitet – ju mer känd desto mer populär.
- ² Snittpopulariteten bland egna partiets väljare är dock klart högre bland 2020 års partiledare (+27) än bland 2020 års lokala göteborgspolitiker (+18). Wannholt (D) och Svensson (FI) är inte medtagna i jämförelsen med partiledarna.
- ³ Samtliga åtta göteborgska lokalpolitiker som vi har mätningar för under västlänksstriden mellan 2010/11 och 2014 tappade i popularitet: Anneli Hulthén (S) med -21 enheter, David Lega (KD) med -4, Jonas Ransgård (M) med -5, Kia Andreasson (MP) med -16, Theo Papaioannu (VV) med -1, Helene Odenljung (L) med -2, Mats Pilhem (V) med -4. Observera det stora opinionstappet för Kommunstyrelsens ordförande Anneli Hulthén (S) och för Kia Andreasson (MP).
- ⁴ Om vi jämför populariteten 1996 (två år efter ett val) med 2020 blir förändringen per parti följande: S -15 enheter, L -7, M-9, MP- 2, V -2, C -6, KD-3. SD, FI och D hade inga representanter i Göteborgs fullmäktige 1996.
- ⁵ Ranglistan över Göteborgs mest impopulära lokalpolitiker redovisar vi här lite mer undanskymt i en not: 1. Jörgen Fogelklou (SD) -21 2018, 2. Kia Andreasson (MP) -16 2014, 3. Lars Hansson (SD) -13 2017, 4. Mikael Jansson -13 2010, 5. Arne Steen (SD) -10 2013.

Referenser

- Andersson, Dennis & Oscarsson, Henrik (2017). Göteborgare tycker om infrastrukturprojekt. I Andersson, Ulrika & Bergström, Annika (red) *En brokig gemenskap*. Göteborg: SOM-institutet.
- Andersson, Denis, Oscarsson, Henrik & Solevid, Maria (2018). Västlänken – en fråga om förtroende. I Carlander, Anders & Rönnerstrand, Björn (red) *Hemma väst*. Göteborg: SOM-institutet.
- Eriksson, Claes (1991). *Yttrat av rollfiguren Allan Preussen i föreställningen Grisen i säcken*. Göteborg: Kulturtuben.
- Holmberg, Sören (2012). Bli politiker mer kända och populära under valår? I Berg, Linda & Oscarsson, Henrik (red) *Omstritt omval*. Göteborg: SOM-institutet.
- Holmberg, Sören (2013). Politikerkännedom. I Bergström, Annika & Ohlsson, Jonas (red) *En region för alla?* Göteborg: SOM-institutet.
- Holmberg, Sören (2016). Vi vill ha kända och populära politiker. I Bergström, Annika & Haring, Niklas (red) *Hållbarhetens horisont*. Göteborg: SOM-institutet.

- Holmberg, Sören (2020). Göteborgska lokalpolitiker har svårt att vinna väljarnas uppskattning. I Carlander, Anders & Andersson, Ulrika (red) *Digitala är vi allihop?* Göteborg: SOM-institutet.
- Oleskog Tryggvason, Per, Oscarsson, Henrik & Wessman, Freja (2021). Ledare vi gillar och ogillar. I Andersson, Ulrika, Carlander, Anders, Grusell, Marie & Öhberg, Patrik (red) *Ingen anledning till oro (?)* Göteborg: SOM-institutet.
- Oscarsson, Henrik & Holmberg, Sören (2016). *Svenska väljare*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Oscarsson, Henrik & Holmberg, Sören (2020). *Swedish Voting Behavior*. Göteborg: SNES.
- Solevid, Maria & Arkhede, Sofia (2017). *SOM-undersökningen i Göteborg 2016*. Göteborg: SOM-institutet.
- Thomassen, Jacques (2020). Party Government and Democracy. I Oscarsson, Henrik & Holmberg, Sören (red) *Research Handbook on Political Partisanship*. Cheltenham: Edward Elgar.